

LUOMUVILJAN RIKKAKASVIT KIINNOSTAVAT TUTKIJOITA, VILJELIJÖITÄ JA NEUVONTAA

Jukka Salonen
Luonnonvarakeskus (Luke), Jokioinen
jukka.salonen@luke.fi

Luonnonvarakeskus (Luke) aloitti 2015 uuden tutkimushankkeen (PRODIVA 2015-2018), jossa perehdytään haitallisimpien rikkakasvien hallintaan luomutiloilla. Erityisesti etsitään vaihtoehtoja kasvintuotantotilojen viljelytoimiin, joilla (kesto)rikkakasvien haittoja voitaisiin vähentää kustannus-
tehokkaasti ja ympäristöystävällisesti. Tutkimuksen tulokset ovat käytännön läheisiä ratkaisuja, joita viljelijöiden lisäksi voivat hyödyntää neuvonnan ja opetuksen väki toiminnassaan. Yhteistyötä tehdään viljelijöiden, alueellisten luomurinkien ja ProAgria –luomuneuvonnan kanssa.

PRODIVA-hanke on kuuden Pohjois-Euroopan maan (Latvia, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi ja koordinoiva maa Tanska) yhteistyötä, jossa pyritään kasvintuotantoa ja viljelykiertoja monipuolistamalla vaikuttamaan rikkakasvillisuuden lajikoostumukseen ja rikkakasvien runsauteen. Samalla vertaillaan, miten viljelijät kussakin maassa rikkakasveihin suhtautuvat ja niitä torjuvat.

Rikkakasviseurantaa luomutiloilla

Luomuviljelytilojen rikkakasvillisuutta ja rikkakasvien torjuntamenetelmiä kartoitettiin kesällä 2015 15 Etelä-Suomen luomutilalla, yhteensä 22 kevätiljalohkolla. Vastaava otanta oli käynnissä muissakin PRODIVA-hankkeen maissa ja se toistetaan kesällä 2016. Tarkoituksena on selvittää luomuviljelysten yleisimmät ja haitallisimmat rikkakasvilajit Pohjois-Euroopan eri maissa ja vertailla mm. viljelykierron vaikutusta rikkakasvien esiintymiseen.

Suomessa tilat valittiin ProAgrian (Esa Partanen), RaHa-hankkeen (Kari Koppelmäki) ja Luken rikkakasviseurantojen (Jukka Salonen) luomutilapoolista Hämeestä, Uudeltamaalta ja Varsinais-Suomesta. Tilakäynnit ajoittuivat heinäkuun puoliväliin viikolle 29/2015.

Kullakin havaintopellolla rikkakasvilajit ja niiden kasvutiheydet määritettiin silmävaraisesti kolmelta 2 m x 50 m alueelta. Havaintopeltojen viljelyhistoria dokumentoitiin viimeisen viiden vuoden ajalta. Aineistot kuudesta maasta käsittelee PRODIVA-hankkeen saksalainen partneri (Rostockin yliopisto, prof. Bärbel Gerowitt).

Kesän 2015 havaintojen perusteella runsaimmat rikkakasvilajit Suomen kevätiljapelloilla olivat pihatähtimö, jauhosavikka, peltoukonnauris, pillikkeet, peltomatara ja peltoemäkki. Yleisimmin ja runsaimpana havaittu kestorikkakasvi oli peltovalvatti. Sen sijaan juolavehänä oli varsin hyvin

kurissa tutkituilla luomukevätiljapelloilla. Sateinen kesä oli hyvin haasteellinen kylvön ajoituksen, rikkakasvien mekaanisen torjunnan ja viljan kasvun suhteen.

Aluskasvikokeita Jokioisilla

Kahdelle Jokioisilla sijaitsevalle Luken luomutuotantopellolle perustettiin keväällä 2015 kenttäkokeet, joissa tutkitaan aluskasvien viljelyn merkitystä rikkakasvien hallinnassa. Koekenttien esikasveina ovat olleet kaura (2013) ja puna-apila/heinä-nurmi (2014), joka kynnettiin syksyllä 2014. Lamminkylän koekentällä toimitaan kasvintuotantotilan viljelyä mukaellen ja perusmuokkausta (kyntö/kevyt) tarkastellen. Lintupajun loholla on puolestaan kasvinviljelytilan ja karjatilan koeasetelma, jossa karjatilan kasvustot saavat lannoitteena lietelantaa, mutta kasvintuotantotilan alueen on tultava toimeen esikasvien ja aluskasvien typpitarjonnan avulla.

Viljelykasvina kesän 2015 kenttäkokeissa oli Wolmari-ohra. Alus- ja kerääjäkasvivaihtoehdot olivat seoksia; yksinkertaisimmillaan oli vain kaksi samantyyppistä kasvilajia (esim. puna- ja valkoapila). Toisessa ääripäässä oli ensin monen kasvilajin aluskasviseos jota täydennettiin keskikesällä monen kasvilajin kerääjäseoksella. Siemenmäärät olivat melko suuria, jotta saavutettaisiin hyvä teho rikkakasveihin tai typen sitomisessa.

Periaatteena on, että molemmissa kenttäkokeissa eri käsittelyjen tavoitteet, joko typen tuottaminen tai keruu, pysyvät samoina koevuosien edetessä. Siemenmääriä ja kylvettäviä lajeja voidaan kuitenkin muuttaa harkinnan mukaan. Kasvien siemenet toimitti v. 2015 Naturcom Oy.

Ensimmäisen vuoden kokemuksista on erillinen Posteresitys ja sen tiivistelmä tässä monisteessa. Kenttäkokeet jatkuvat syysvehnällä, joka kylvettiin kummallekin koekentälle syyskuun puolivälissä.

Hanketietoa:

PRODIVA-hankkeella on Core Organic Plus –rahoitus, joka saadaan Suomessa MMM:n (Makera) varoista. Rahoitusta on saatu myös Luonnonmukaisen tuotannon edistämissätiöltä.

PRODIVA "Crop diversification and weeds" <http://coreorganicplus.org/research-projects/prodiva/>